

שמעתא עמיקתא

גליון מיוחד | חג הסוכות | תשפ"ז | קהילת חניכי הישיבות | רמות ב' | ירושלים תובכ"א

משיעורי

הרה"ג הרב יוחנן בורגר שליט"א

מו"ק וראש כולל הוראה רמות

גזרה שמא ימשך אחר שולחנו

כל השלחן מחוץ לסוכה

מי שהיה ראשו ורובו בסוכה, או אפי' יושב כולו בסוכה, ושולחנו חוץ לסוכה, אפי' אם היא סוכה גדולה, גזרו חז"ל שאם אוכל שם נחשב כאוכל מחוץ לסוכה, גזירה שמא ימשך אחר שלחנו. [שו"ע (סי' תרלד סעי' ד) ומיב"ס (סי"ק ו). ועי' בבוא"ה (שם) ובשע"צ (אות ו') דיי"א שאף מהי"ת חשיב כאכל בחוץ. ועי' עוד שם (ד"ה אפי') שהביא ראשונים דס"ל שד"ן זה נ"א דוקא ביושב בסוכה קטנה]. ודוקא אם יושב על פתח הסוכה מבפנים ולוקח מן המאכלים שערוכים לפניו על השלחן מבחוץ, אבל אם יושב בסוכה ואוכל ואינו לוקח מהשלחן כלל לא גזרו חכמים. [שע"ח"צ (שם בשם א"ר').

מקצת שולחנו בתוך הסוכה

אם מקצת שולחנו עומד בסוכה ומקצתו תוך הבית מותר. [מיב"ס (סי"ק ו'). וי"א שאפילו אם רובו בבית ובסוכה רק טפח ממנו, מותר, כי הרי מספיק בשולחן טפח. ויש מחמירים שדוקא אם רובו בסוכה לא גזרו (ומספיק אפילו במשהו יותר מחציו). [שע"ח"צ (אות ה').]

לקחת מאכלים משולחן שמוחוץ לסוכה

אם יושב על שלחן שבתוך הסוכה ולוקח משולחן אחר שמוחוץ לסוכה אין חשש, כיון שאינו אלא כמוציא מתוך ארון. [הגר"ש"א זצ"ל (אבני ישפה ח"ג סי' סה עף ה').].

מטה שמקצתה בחוץ
מותר לישן על מטה שחלקה מחוץ לסוכה (אף לדעת המחמירים לעיל שצריך רוב שולחן תוך הסוכה) אע"פ שיתכן שיתחפך בשנתו חוץ לסוכה. [מהרי"ל דיסקין (קו"א סי' ה אות ז') והגר"ק זצ"ל (חוט שני סוכות פי"א סי"ק טו)]. ואף אם התחפך א"צ לעוררו משנתו. [מהרי"ל דיסקין (שם). וכעין זה במי"ב (סי' תרלט סי"ק מג). ועי' להלן לענין המתנמנם מחוץ לסוכה].

עבר ואכל

אם עבר ואכל בלילה הראשון של סוכות כשהשלחן היה מחוץ לסוכה, צריך לחזור ולאכול בסוכה כשרה. [ביאור הלכה (שם ד"ה כאלו לא אכל בסוכה)]. ומי"מ ברכת שהחיינו אינו מברך באכילה שניה. [עיי' ביאור הלכה (שם) ומי"ב (סי' תרלט ססי"ק מח)].

כשהשלחן תחת סכך הפסול מדרבנן

י"א שאם נמצא השלחן תחת סכך הפסול מדרבנן אין איסור, משום שהוא גזרה לגזרה. [בכור"י (שם סי"ק ה) והפמ"ג (א"א ססי"ק א) ומסתפק בזה]. ואם ניתן להכניס השלחן תחת הסכך הכשר אין להקל בדבר. [כה"ח (אות ה)].

שינה בסוכה כשהשלחן בבית

יש מי שאומר שבשעה שהולך לישון צריך שיהיה שלחן בסוכה (ודי אף בשלחן קטן), משום גזרה שמא ימשך אחר שלחנו כשירצה לאכול. [מי"ב (סי' תרמ סי"ק כז). ועי' בטעם הדבר במועדים וזמנים (ח"א סי' פז) בשם החפץ חיים. ועי' בארחות רבנו (ח"ב עמי רכט) שהגריי"ק זצ"ל הקפיד בזה]. ורובם הפוסקים מקילים בדבר. [הגר"ש"א זצ"ל (הליכ"ש סוכות פי"ט הגה כט 115), צי"א (ח"ח סי' כב), מקראי קדש (סוכות סי' לה) ועוד].

נשים בגזרה זו

י"א שאשה אסורה אסורה כשהשלחן בחוץ יכולה לברך לישב בסוכה, כי אצלה לא שייך גזרה זו שהרי מותר לה לאכול מחוץ לסוכה. [הגר"ק זצ"ל (חוט שני פי"א סי"ק טו)].

דפנות

כמה דפנות

אין הסוכה כשרה אא"כ יש לה ג' דפנות. [מי"ב (סי' תרל סי"ק ו'). ומצוה מן המובחר לבנות הסוכה מד' דפנות. [כן משמע להדיא מהרמ"א (שם סעי' ו). וכ"כ החי"א (כלל קטו אות ג)]. ומי"מ אין דיני מחיצה ברצפה. [רא"מ (פ"י בהעלתך במדבר י' לד) ובי"ח (סי' תרכה אות ב)].

דופן אחר אפילו טפח

הלכה למשה מסיני שא' מן הדפנות די לה בטפח א'. [מי"ב (סי' תרל סי"ק ו'). אלא שמ"מ צריך שיהיה נראה כדופן, דהיינו אם יש לו שתי דפנות סמוכות זו אצל זו כמין יר"ק דף שיש ברחבו טפח מרווח דהיינו טפח ומשהו ויעמידו בריחוק מקום פחות מגי"ט לא משתי הדפנות וכל פחות מגי"ט כלבוד דמי ונמצא שיש כאן ד"ט והוא רוב דופן מהכשר סוכה שהוא ז"ט וכדי להשלים שיעור כל הדופן יעשה עוד צורת הפתח והיינו שיעמיד קנה כנגד אותו טפח ויחזיקו ממנו עד סוף הכותל שכנגדו ש"ס ויניח קנה מן הטפח עד הקנה שכנגדו למעלה על גבי"ל או אפי' למעלה ג"ס ואינו נוגע ברוך כן שיהיה כנגדו ונמצא שיש כאן דופן שלמה של ז"ט. [מי"ב (שם)]. ועי' עוד פרטים בזה בשו"ע סימן תר"ל.

צירוף מדרגת המרפסת לשיעור סוכה

י"א שסוכה של ו' על ו' טפחים ויש דופן שעוביה טפח דגובה עשרה שעליה מסד שולחנו אין זה משלים לשיעור ז' טפחים, אם לא במקום בריחוק מקום פחות מגי"ט וקבוע ולמעלה יש גובה י"ט נוהגים להקל שחושבים קרקעית הסוכה מגיע עד ראש אותו הדופן כיון שיכול לסמוך במסמרים בל ימוט ולישב על השלחן שיש למעלה ממנו הכשר סוכה שהוא חלל שבעה על שבעה בגובה עשרה. [שע"ח"צ (סי' תרלד אות ו') ובכור"י (שם סי"ק ו') בשם דבר שמואל (סי' רג) וכן הביא הכה"ח (סי' תרלד אות ג). והדבר שמואל שם סיים שלמעשה לבו נקף קצת בהיתר זה. ובשבת הלוי (ח"ח סי' קמה) מיקל בזה לכתחלה]. ולמעשה אין להקל אם המדרגה גבוהה מהקרקע גי"ט לצרפה להשלים שיעור ז"ט, ואין לשבת על גבה [תו"א (ארחות רבנו ח"ב עמי רכ) והגר"ק זצ"ל (חוט שני סוכות פי"ט סי"ק ד)], אם לא בשעת הדחק. [הגר"ש"א זצ"ל (סוכה כהלכתה פי"א אות 2-2)].

דופן שאינו מגיע לסכך

דופן שגובהו י"ט שאינו מגיע לסכך אמרינן גוד אסיק מחיצתה וכשרה. והדין כן אף אם היא גבוהה ז"ט ומשהו והעמידים בפחות מגי"ט סמוך לארץ. [שו"ע (סי' תרל סעי' ט) ומי"ב (שם)].

אין הסכך מכווין נגד הדופן (גוד אסיק ולבוד)

אם אין הדופן מגיע לסכך (אלא מדין גוד אסיק כנ"ל) וכנגד הדופן יש סכך פסול פחות מארבע אמות (שאינו פוסל הסוכה משום דופן עקומה) פסולה (אם אין ג' דפנות אחרות חוץ ממנה). [שו"ע (סי' תרלב סעי' א) ומי"ב סי"ק ד וסי' תרלג סי' כ). ובטעם הדבר עיי' במי"ב (סי' תרלב סי"ק כ) ועי' עוד בשפת אמת (רי"ש סוכה) החילוק בין הא דהכא להא דלעיל דאמרינן גוד אסיק ולבוד. ויש מכשירים.

[מי"ב (שם) בשם יי"א]. ויש להחמיר. [לעיל. [משמעות המי"ב (שם)].

מצות ישיבה בסוכה

מצות ישיבה בסוכה

נצטוונו בתורה לישב בסוכות כדי שזכור נוראותיו ונפלאותיו דכתיב בסוכות תשבו שבעת ימים וגו'. [שו"ע (סי' תרכה) ומי"ב (סי"ק א)]. ומצות ישיבה בסוכה שיהיה אוכל ושותה וישן ומטייל ודר בסוכה כל ז' הימים, כדרך שהוא דר בביתו בשאר ימות השנה. [שו"ע ורמ"א (סי' תרלט סעי' א)]. ומי"מ עיקר ישיבת הסוכה הוא אכילה שתיה ושינה. [מי"ב (סי' תרכז סי"ק ב)]. ויעויין להלן הפרטים בזה.

בניית סוכה

מצות בניית הסוכה

י"א שמלבד מצות אכילה בסוכה יש מצוה מן התורה בבניית הסוכה. [שאליות (שאליתא קסט אות א), רש"י (מכות ח' ד"ה השתא נמי), אבני' (סי' תנט אות ז) ועוד]. ויש סוברים שאין זה אלא הכנה למצוה. [רמב"ם (פאר הדור סי' טא)]. והעיקר כדעה השניה. [כן מוכח מהביאור הלכה (סי' תרנו סד"ה אפי' מצוה עוברת). וכן במנאר במנחת אלעזר (ח"ד סי' נה ד"ה והנה נפלאות)].

מצוה בו יותר מבשלוחן

אף לסוברים שאין מצוה ממש בבניית סוכה מ"מ אמרינן בה מצוה בו יותר מבשלוחן, ועי"כ עדיף שיעשנה בעצמו ולא עיי' שליח, ועי"כ יניח הסכך בידו כי הוא עיקר בניית הסוכה. [קהילות יעקב (הליכות והנהגות ע"מ פא) וכה"ח (סי' תרכה אות יא). ועי' בשמעתא עמיקתא גליון ע"ג].

זמן בנייתה

מצוה לתקן הסוכה מיד לאחר יום כפור, משום מצוה הבאה לידו אל יחמיצנה וכדי לצאת ממצוה למצוה. [רמ"א (סי' תרכה וסי' תרכד סעי' ה)]. וביום המחרת יעשה כולה. [מי"ב (סי' תרכד סי"ק יט וסי' תרכה סי"ק ב)]. ומי שאין מדקדק בזה עכ"פ ביום המחרת אחר יציאה מביהכ"נ יתחיל ויגמור כולה אם אפשר. [מי"ב (סי' תרכה סי"ק ב)].

בערב שבת

מותר לבנות הסוכה בערב שבת. ואם בידו לבנותה במוצי"ש י"ל שמותר לו לבנותה רק עד חצות [מי"ב (סי' תרכה סי"ק ב)], כלומר עד זמן מנחה גדולה. [עיי' שו"ע (סי' רנא סעי' סעי' א) שהביא בשם י"א ראשון עד מנחה גדולה ובשם י"א שני הביא עד זמן מנחה קטנה. וכתי' המי"ב (סי"ק ג) שמנחה גדולה היינו בשש ומנחה ומנחה קטנה תשע ומנחה]. והסומך לבנותה עד זמן מנחה קטנה לא הפסיד. [מי"ב (שם) וביאור הלכה (שם על סעי' א ד"ה ויש) ושע"ח"צ (סי' תקלא אות ב)].

לנאותה

ראוי ליפות הסוכה בקרמין וסדינין ולתלות בה פירות וכדו'. [מי"ב (סי' תרלח סי"ק יא)].

סוכה עשויה לשם צל (ולא לשם מצוה)

סוכה, אע"פ שלא נעשית לשם מצוה, כשרה לכתחלה, והיא שתהיה עשויה לצל (להגן משרב או שמש ולא לצניעות בעלמא). ועי"כ סוכה שעשאה עכו"ם לצל כשרה. [שו"ע (רסי' תרלה) ומי"ב (שם)]. ומי"מ מצוה לחדש בה דבר לשם החג (כדלהלן). [מי"ב (סי' תרלז סי"ק ד)].

סוכה ישנה

סוכה ישנה, דהיינו שעשאה לשם צל קודם שיכנסו ל' יום שלפני החג, כשרה. ומי"מ אם אפשר לכתחלה יחדש בסכך דבר לשם החג, דהיינו שיניח בה סכך מעט כטפח על טפח מרובע במקום א' (וטפח על טפח כדי לרבע יש מח' אם מועיל), ואם החידוש על פני כולה, מספיק אפי' משהו. ואם עשאה לשם החג, אפי' מתחלת השנה, כשרה בלא חידוש. [שו"ע (רסי' תרלז) ומי"ב (סי"ק ג-ה) ושע"ח"צ (אות ח)]. ולא מועיל מה שחידש בה דופן רביעית וכדו', אבל אם חסר לו גם דופן שלישית מועיל, דבלא זה לא היה יכול לקיים מצות סוכה, ועדיף מחדוש מעט בסכך. [שע"ח"צ (אות ז)].

עף הסכך וחזר ע"י הרוח (סוכה שנעשית מאיליה)

סוכה שנעשית מאיליה פסולה. [שו"ע (סי' תרלה סעי' א)]. ועי"כ אם נפל סכך על הסוכה עיי' רוח הסוכה פסולה כיון שלא הונח לשם צל. וכן הדין אם הונח לשם צל אלא שהעיפה אותו הרוח עד שהתגלתה הסוכה לגמרי ושוב החזירתו למקומו. [שבת הלוי (ח"י סי' ק אות א) והגר"ש"א זצ"ל (ח"ג פכ"ה אות לד)]. אלא שאם הסכך לא עף הצידה אלא רק התרומם באויר עי"ג הסוכה וחזר ונח במקומו כשרה, כיון שגם כשהיה באויר לא הופקע מלהיחשב סכך (כעין דין דחבטו רמ'). [שבת הלוי (שם)].

גודל הסוכה

גובה הסוכה

סוכה שאין בגובה החלל שלה מן הקרקע עד הסכך עשרה טפחים (כמטר אחד), פסולה. [שו"ע (סי' תרלז סעי' ח) ומי"ב (סי"ק א)]. וכן אם החלל גבוה מכ' אמה, פסולה. [שו"ע (שם סעי' א)].

שיעור הסוכה

גודל הסוכה הוא לפחות שבעה על שבעה טפחים [שו"ע (רסי"י תרלד)], שזהו השיעור שמוחזק ראשו ורובו של אדם ושולחן טפח. [מי"ב (סי"ק א)]. ומי"מ אין לה שיעור למעלה. [שו"ע (שם)].

שבעה על שבעה כדי לרבע

בין באורך ובין ברוחב לא יחסר משבעה טפחים ועי"כ אם בצד אחד יש פחות משבעה טפחים ובצד השני ארוך הרבה יותר, פסולה. [מי"ב (שם סי"ק א)].

מיעוט כישושים

אם יש בה שבעה על שבעה, ונתן בה בגדים וממעטים אותה משבעה על שבעה, פסולה [שו"ע (שם סעי' ג)], כי על ידי זה אינה מחזקת ראשו ורובו ושולחנו. [מי"ב (סי"ק ח). ועי' בביאור הלכה (שם ד"ה אותה משבעה) שכת' הטעם בזה כי אסור לטילו כל ז', ולפי' כתי' שם הדיכין דהנתה דאינו בודל כל ביהיש' דמותר לטילו כדלקמן, אינו מנעט. ועיין במשבי"ז לקמן סימן תרל"ט סי"ג שכת' צד"ע בזה, עי"כ.

ועיי'שו"ע (ד"ה בגדים לנאותה) שכת' בשם הפמ"ג שמסתפק שאולי מה דממעטין מן הצד הוא רק מדרבנן.

כלי תשמישו

י"א שכלי תשמישו לא ממעטים מהצד. וצ"ע למעשה. [ביאור הלכה (שם)].

נגדו יש אויר דופנק פסול (לבוד דוופן עקומה)

אם הדפנות מגיעות לסכך ויש אויר פחות מגייט וסכך פסול המכשיר הסוכה משום דופן עקומה כשרה כי אומרים לבוד דוופן עקומה. [מ״ב סי׳ תרלב ס״ק ז.]. ויש מחמירים בזה. ונ״י בחז״א (או״ח סי׳ עז ס״ק ז) שכת׳ דעייק לא שידך אם אין הדפנות מגיעות לה, או שאין הסכך מגיע לה. והגרניק צ״ל (חוט שני סכות עמי ריט). ועי׳ בשונה הלכות (סי׳ תרלב אות ב.).

מזונן שיעל הסכך

סוכה הסמוכה לקיר בנין ומזונ מפסיק ביו הסכך לקיר, אלא שהמזונ מונח במרחק פחות מגייט מהקיר, כדי להחשיב את הקיר כדופן הסמוכה צ״ל לבוד ואח״כ דופן עקומה. לדעת המחמירים לעיל שלא אומרים דו״ע ולבוד, צריך למלאות חלל האויר שבין המזונ לקיר. [הגרניק צ״ל (חוט שני סכות עמי ריט)].

מחיצה שנעה ונדה ברוח

מחיצה שנעה ברוח

מחיצה שרוח מצויה מנידה אותה, אפילו אין בכח הרוח להפיל אותם לגמרי רק שעיי״ הרוח הולכת המחיצה ובאה אינה מחיצה. [מ״ב (סי׳ תרל ס״ק מח)]. ואף אם זזה קצת אינה נחשבת מחיצה. [משמעות המ״ב הנ״ל. וכן דעת המשכנו׳ יעקב (או״ח ככב), הבנין עולם (או״ח סי׳ יג) והיד אליהו (ח״א סי׳ יא)]. ויש מקילין שאין מחיצת סוכה נפסלת עד שתהא מוגבהת מהקרקע או שהרוח מפרידה שלשה טפחים. [חזו״א (או״ח סי׳ עז ס״ק ו). ועי׳ בעמק ברכה (פומרגניץ עמי עח)]. ויש להחמיר בדבר. [הגרש״א צ״ל (הלכ״ש (סוכות פיז׳ אות א) והגרש״א צ״ל (תערות סוכה כד.). וכן דעת הגא״מ (או״ח ח״ה סי׳ מ אות ב), ועייש׳ דבכה״ג המחיצה נפסלת לענין סוכה כי בעינן כעין תדורו, ומ״מ דעתו שאם אף בלא קשירה מלמטה לא היתה המחיצה זזה גייט כשרה היא וא״צ לחוש שמא ינתק]. ועל כן יש להזהר משימוש במחיצות בד . [ועי׳ במועדים וזמנים (ח״א סי׳ פד) שיצא לחדש שאם קושר הבד כדבעי תו אין לחוש לנדנד המחיצה באופן הרגיל. ועי׳ עוד בשלמת חיים (סי׳ שנב-ג)].

כשרוב המחיצה יציבה

אם רוב המחיצה יציבה ואינה מתנדנדת אפשר שהיא כשרה לדופן, גם כשמתנדנדת במיעוטה. [עי׳ בחז״א (או״ח סי׳ נב ס״ק ז) וספר הסוכה (פ״ו אות ז)]. ואם באמצע הדופן נוצר שקע עמוק ע״י הרוח שהוא נע ונד, אם רוב הדופן יציבה כשרה, בתנאי שיהיה רוב חלק התחתון של הדופן בשיעור גובה י״ט ורוחב זע״ז. [ספר הסוכה (מילואים פ״ו אות ז)].

מחיצות שבהצר מוגינות מפני הרוח

אפילו עומדת בבית שאין שם רוח כלל לא נחשבת מחיצה. [מ״ב (תרל ס״ק מח)]. ויש מקילים. [באר היטב (סי׳ תרל אות י) בשם הלכות קטנות (ח״ב סי׳ ו). וכן דעת הבית השואבה (דיני דפנות אות נח). וכן מצדד החזו״א (או״ח סי׳ נב ס״ק יד). ועי׳ בעמק דבר (סוכה יט) ביאור המח׳ בזה].

מה בכלל רוח מצויה

רוח מצויה היא רוח שמצויה באותה עונה. [הגרניק צ״ל (שם פ״ד ס״ק א)]. ואם הסוכה עומדת במקום גבוה, כגון על גג בנין, אם אינה יכולה לעמוד ברוח המצויה שם אלא ברוח המצויה בקרקע פסולה. [הגרש״א צ״ל (נטעי גבריאל סוכות פ״ו הגה יב)].

כשקושר המחיצות

אין לעשות מחיצות הסוכה מיריעות או מחצלאות דקים שהרוח מנענעתם, ואע״פ שקשרן ביתדות, כי יש לחשוש שמא יתנתקו ולאו אדעתיה והו״ל מחיצה שאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה. [שו״ע (סי׳ תרל סעי׳ ז)]. ואף מחיצה א׳ מגי המחיצות אין לעשות באופן זה. [מ״ב (ס״ק ג)]. ובדיעבד שכבר קשרם הסוכה כשרה. [כן משמע מלשון השו״ע (שם). וכי״כ הערה״ש (אות לב)]. ולכתח׳ מלבד היריעות יעשה ג׳ דפנות מקנים סמוכים פחות מג״ט. [שו״ע (שם), בכור״י (ס״ק ד (וכט) ומ״ב (ס״ק נא)].

כשקושרם היטב

י״א שאין לאסור אלא כשקושר רק למעלה וכדו׳, אבל אם קושרם למעלה ולמטה ובצדדים אין לחוש שניתק, ועי״ז סומכים הנוהגים להקל בזה. [מועדים וזמנים (ח״א ססי׳ פד)]. וכמו כן י״א שעיי״ אזיקונים מפלסטיק אפשר לקשור לכתחלה כיון שאינם יכולים להיפתח. [הגרניק שליט״א (תורת המועדים אות יד). ועי׳ באג״מ (או״ח ח״ה סי׳ מ אות ב)].

כשהסוכה במקום מוקף מחיצות

אם הסוכה במקום מוקף מחיצות אין לחוש לשמא יתנתקו. [תוספת שבת (סי׳ שטו ס״ק ו)].

דפנות ע״י לבוד

דפנות משתי או ערב

מותר לעשות דפנות הסוכה בקנים שמעמידם פחות פחות מג״ט רחוק זה מזה, ודוקא אם עושה כן ד׳ דפנות לסוכה, אבל כשאין רוצה לעשות רק ג׳ דפנות בעינן שתי מחיצות שממוכות זה לזה שלמות והשלשית יכול לעשותה אפילו טפח (כמבואר דינו לעיל). [מ״ב (סי׳ תרל ס״ק ז)]. וי״א שאף אם עושה ג׳ מחיצות מועיל מחיצה ע״י לבוד כנ״ל. (אבל לא אם עושה רק שתיים). [ערה״ש (אות לב)]. ובכל אופן אם יש לו רק סוכה כזו ישב ויברך עליה. [שבה״ל (ח״ס סי׳ קמ אות ה)].

דפנות משתי וערב (פורנים וכדו׳)

אם המחיצות הם משתי וערב עיי״ לבוד חשיב מחיצה גמורה. ואף כשקנה א׳ לרוחב אף שהכל שתי או ערב יש מצדדים דחשיב עיי״ז שתי וערב. [פמ״ג (או״ח סי׳ שסג) ושעה״צ (סי׳ שס אות ב)]. ויש חולקים וס״ל שצריך בכל ג׳ טפחים קנה אחד ברוחב וא׳ באורך. [חזו״א (סי׳ עד ס״ק ז), ועייש׳ שדעתו שאין לצרף דעת הפמ״ג הנ״ל אפי׳ לספק אחר]. ולמעשה במרפסת שיש מעקה שהסרגים כנייל ברוח השלשית, יש לסמוך להקל ולצרף הסרגים כדופן. [נשבט הלוי (ח״ס סי׳ קלח וח״ז סי׳ מו) וכת׳ שאעפ״י שבדרי הפמ״ג הם חידוש בהלכה מ״מ ראויים הדברים לצרפם עכ״פ לעוד ספק, בפרט אם המחיצה היא ממין חזק ביותר, עייש״ש].

כשיש מחיצה תוך ג״ט

אם יש מחיצות שתי ובסמוך לו בתוך ג״ט יש מחיצה ערב חשיב מחיצת שתי וערב והסוכה כשרה. [חזו״א (סי׳ עד ס״ק ז)].

מנהג לעשות דפנות שלמות

נהגו לעשות מחיצות שלימות ולא עיי״ עצות של לבוד וצוה״פ. כי אין הכל בקיאין בדין המחיצות. [רמ״א (סי׳ תרל סעי׳ ה) ומ״ב (ס״ק כח)], ועוד דלמצוה מן המובחר בעינן שיהיה ג׳ דפנות הסוכה סתומות ולא יהא מקום פתוח אלא מקום הפתח בלבד. [מ״ב (שם)].

ד׳ דפנות שאינן שלימות או ג׳ שלימות

מי שאין לו כדי צרכו למחיצות, עדיף לעשות ג׳ מחיצות שלימות, מד׳ שאינן שלימות. [רמ״א (סי׳ תרל סעי׳ ה)].

לסדר המחיצות לפי סדר של כל שנה

יש שנהגו לסמן מחיצות הסוכה כדי לראות סדר עמידתן, שלא ישנה משנה לשנה. [באר היטב (סי׳ תרל ס״ק ה) בשם מהר״ל בשם מהר״ש]. ואין המנהג הפשוט להקפיד על זה. [בכור״י (סי׳ תרל ס״ק טז) וביאור הלכה (סי׳ תרל על סעי׳ ה ד״ה לעשות). ועי׳ בזה ברב פעלים (ח״ב רסי׳ כ)].

דפנות קודם לסכך

דפנות קודם לסכך
אין לעשות הדפנות קודם שיעשה הדפנות. [רמ״א (סי׳ תרלה)]. ובדיעבד אם עשה קודם יש מכשירים, והרבה חולקין ודעתם שאף בדיעבד פסול. [מ״ב (ס״ק ו). והשבט הלוי (ח״ז סי׳ נו וח״ח סי׳ קמו) נוטה להקל בדיעבד]. ועל כן אין להקל אם לא בשעת הדחק שאין לו סוכה אחרת.

עשה טפח

אם עשה מחיצות טפח באורך כל הסוכה סמוך לסכך ונתן עליו הסכך, ואח״כ גמר המחיצות, כשרה כי נמצא מוסיף על האהל שהיה מעיקרא, שכל שיש מחיצה טפח מקרי אהל ושם סוכה על הסכך. [רמ״א (שם) ומ״ב (ס״ק יא)]. וי״א שצריך להיות תוך ג״ט סמוך לסכך. [הגרש״א צ״ל (הלכ״ש פי״ח הגה טז) והגרניק צ״ל (חוט שני סוכות עמי רא). דעת הגרש״א צ״ל (סוכה כהלכתה הוספות לעמ׳ 67) שאף אם הטפח נמצא על הארץ ואינו סמוך לסכך הסוכה כשרה].

עשה דופן אחת שלמה

י״א שאפשר שאף אם רק עשה דופן אחת באורך ז׳ טפחים או עכ״פ באורך כל הסוכה מועיל להניח הסכך ואח״כ לסיים שאר הדפנות. [פמ״ג (סי׳ תרלה מ״ז ס״ק ח). והמ״ב לא הביאה]. וי״א שצריך ג׳ דפנות לפני שמניח הסכך. [בכור״י (סי׳ תרלה ס״ק ח)].

התחלת הנחת הסכך מדופן הפרוצה

המתחיל להניח הסכך כלפי הדופן הפרוצה, לא חשיב כהניח הסכך לפני הדפנות, וכן אם התחיל להניח הסכך באמצע, כיון שבדרך זו רגילים לעשות אהל שפיר נקרא דרך עשיה לשם אהל. [הגרש״א צ״ל (מנח״ש תנ׳ סי׳ נו אות ד), עייש׳ הוכחות].

נפלו הדפנות אחר שהונה הסכך

אם נפלו דפנות הסוכה לאחר הנחת הסכך מותר להחזירן בלא להגביה את הסכך מעל הסוכה, כיון שנעשו מתחלה כדיו. [רב פעלים (או״ח ח״א סי׳ לד) וכה״ח (אות יח)]. ואף אם החליף אותם באחרות יש מקילין. [נשבט הלוי (ח״ז סי׳ נו)]. וי״א שהדבר לא יצא מידי מחלוקת. [הגרצ״פ צ״ל (מקראי קדש סוכות ח״א סי׳ יא)]. ומ״מ אף למקילין היינו כשנפלו לאחר כניסת החג אבל אם נפלו לפני כן צריך להכשיר הסכך. [רב פעלים (שם) ובעל הר צבי (שם)].

דפנות מתריסים שהיו פתוחים והניחו עליהם הסכך

סוכה שדופנותיה הם תריסים, י״א שלכתחלה צריכות להיות סגורים בשעת הנחת הסכך. [נשבט הלוי (ח״ח סי׳ קמו)].

פתחיה וסגירת תריסים המשמשים כדפנות

סוכה שדופנותיה הם תריסים וכדו׳ אחר שהונח סכך כדיו מותר לפותחם ולסגורם ואין בזה משום תעשה ולא מן העשוי. [נשבט הלוי (ח״ח סי׳ קמו)].

חובת מזווה

סוכה פטורה ממזווה. [מ״ב (סי׳ תרכו ס״ק כא)]. ואף לא נהגו להחליף מקום מזווה קיימת בחצר וכדו׳ מחמת הסוכה. [עני׳ במ״ב (שם). וכן דעת הגרניק צ״ל (חוט שני סוכה עמי רד), הגרש״א צ״ל (אשרי האיש ח״ג פכ״ד אות טז) ושבט הלוי (ח״ב סי׳ קנג)].

סכך כשר

גידולי קרקע

דבר שמסככין בו, צריך שיהיה צומח מן הארץ, תלוש ואינו ראוי לקבל טומאה. אבל דבר שאינו צומח מן הארץ, אע״פ שמתגדל על הארץ ואינו מקבל טומאה, כגון עורות של בהמה שלא נעבדו, שאינם מקבלים טומאה, או מיני מתכות, אין מסככין בהם, [שו״ע (סי׳ תרכט סעי א) ומ״ב (שם)], כגון חתיכות מתכות שלא נעשו מהם שום כלים מעשיי אינם מקבלים טומאה ואף דיסודם ג״כ מן הארץ. [מ״ב (ס״ק ד)]. וכן אין מסככין בעפר [רמ״א (שם)], כי צריך דוקא שיהיו צומחין מהקרקע ולא קרקע ממש. [מ״ב (שם)].

דבר המקבל טומאה

דבר שמקבל טומאה, כגון שיפודין וארוכות המטה וכל הכלים, אין מסככין בהם. ואפי׳ אם נשברו, שלא נשאר בהם שיעור קבלת טומאה. [שו״ע (סעי׳ ב)]. כיון שפעם א׳ היו ראויין לקבלת טומאה גזרו בהן חכמים שלא לסכך בהן לעולם. [מ״ב (ס״ק ח)].

מקבל טומאה מדרבנן

אפי׳ מידי דמקבל טומאה רק מדרבנן אין מסככין בו. [מ״ב (שם ס״ק ז)]. אכן אותן הכלים שאפילו בשלמותן לא היו מקבלין טומאה אלא מדרבנן אם נשברו מותר לסכך בהן. [מ״ב (ס״ק ח ועי׳ ס״ק י)].

הכלים של פשתן וכדו׳

חבלים של פשתן פסולים לסיכוך (אבל של גמי ושל סיב, כשרים). [שו״ע (שם סעי׳ ה)]. אף שאין מקבלין טומאה שאינם כלי מ״מ נשתנה צורתן ואינו נראה כגידולי קרקע ופשוט שה״ה בחבלים של קנבוס. [מ״ב (ס״ק יא)].

מחצלאות

מחצלת של קנים וקש וכדו׳ העומדת לשכיבה ומקבלת טומאה אין מסככין בה, אא״כ עשאה לסכוך [שו״ע (סעי׳ ו)], דהיינו שרוב בני אותה העיר עושין אותה לסיכוך. ובמקום שנהגו לקבוע מחצלאות בגגין כעין תקרה, אין מסככין בהם. [רמ״א (שם)].

קיינעם

סכך הנקרא קיינעס, וכן מחצלאות עשויות מענפים, כשרים לסיכוך כי אין הדרך לעשות בקנים תקרות, משא״כ בנסרים. [נשבט הלוי (ח״ו סי׳ עד וח״י סי׳ צד) והגרש״א צ״ל (קובץ תשובות ח״א סי׳ סב ואשרי האיש ח״ג פכ״ה אות ז)].

מחצלת עשויה מקנים המחוברים ע״י חוט שאינו ראוי לסיכוך

אם החוטים שמחברים את ענפי המחצלאות עשויים ממין הפסול לסיכוך, י״א שהסכך כשר. [הגרש״א צ״ל (ספר הסוכה פסקים והערות אות ז). וכן מצדד השבט הלוי (ח״ו סי׳ עד)]. וי״א שנחשב מעמיד את הסכך בדבר המקבל טומאה שאין לעשות כן לכתחלה (כמבואר להלן). [קובץ תשובות (ח״א סי׳ סא)].

נכרים

אסרו לסכך בנסרים שרתבן ארבעה טפחים, אפי׳ הפכן על צדן שאין בהם ארבעה. ואם אין ברתבן ארבעה, כשרים, אפילו הם משופים שדומים לכלים, ומ״מ נהגו שלא לסכך בהם כלל. [שו״ע (סעי׳ יח)]. ומ״מ יש סקומות שנהגו לסכך עיי״ קורות עץ דקות ״פלפונים״ משום דקיי דקייס ורוחבם פחות מטפח. [שלמת חיים (סי׳ שמא-שטט), הגרש״א צ״ל (הלכ״ש סוכות פי״ח אות ג והגה 6) והגא״מ (או״ח ח״ה סי׳ מ אות ה)].

בשעת הדחק

בשעת הדחק שאין להם במה לסכך מסככין בנסרים אפי׳ כשיש בהן ד׳ טפחים ומברכים על הישיבה בסוכה. וה״ה בכל דבר שאסרו חז״ל משום גזירה, בשעת הדחק מסככין בהם, אכן לענין ברכה הדבר תלוי במח׳, וסב״ל. [מ״ב (ס״ק ב)].

מעמיד

י״א שלכתחלה אין להעמיד הסכך בדבר המקבל טומאה שמא יבוא לסכך בו, אכן בדיעבד או שאין לו שאר דברים לסכך בהם מותר להעמיד הסכך בדבר המקבל טומאה. [מ״ב (סי׳ תרכט ס״ק כב) בביאור דעת השו״ע והרמ״א (שם). ואף אם כבר העמיד הסכך ע״ג דבר המקבל טומאה חשיב בדיעבד ומותר לישב בסוכה זו לכתחלה. [משמעות המ״ב (שם) ע״פ החי״א (כלל קמו אות ב), וכי״כ הגר״ז (אות יג). וכן מצדד הבכור״י (סי׳ תרכח ס״ק ה)].

מעמיד דמעמיד

יש מי שאומר שיש להזהר אף ממעמיד דמעמיד, ועל כן לכתחלה אין לחבר כלונסאות הסוכה במסמרות של ברזל שהן מקבלין טומאה. [חזו״א (סי׳ קמג ס״ק ב)]. אולם רוב הפוסקים חולקים שאין לחוש למעמיד דמעמיד. וכן עיקר. [שו״ע (סי׳ תרכט סעי׳ ח) ונ״י, חלקת יעקב (או״ח סי׳ רכא) ומנח״ש (דפוס יש״ר ח״ב סי׳ מזז)].

להמנע מותללית קישוטים נמוכים

יש לזיהר מלתלות שום נוי סוכה רק בפחות מד"ט מהסכך. [רמ"א (שם סעי ד)]. ואף דמדינא אין לאסור רק ברוחב ד"ט, מ"מ יש לזיהר לכתחלה אפי' אינו רחב ד"ט שיש לחוש שמא יעשה נוי הרבה עד שיתא בהן שיעור זה וישב תחתיו, וע"כ אין לתלות דברים שפסול לסכך בהן כגון פירות או כלים וכדו' אפי' לנוי אלא בתוך ד"ט לסכך. ומי"מ מנורות בסוכה שנגד השלחן א"צ להחמיר שיהיו בתוך ד"ט (ויותר טוב להרחיקן מן הסכך משום חשש סכנה). [מ"ב (ס"ק טו)]. וכן הדין בשאר קישוטין שרגילין לתלותן מעל השלחן. [שעה"צ (אות כא)].

אכילה בסוכה

הכוונה בשעת הישיבה

יכוין בישיבתה שצונו הקב"ה לישב בסוכה זכר ליציאת מצרים וגם זכר לענני כבוד שהקיפן אז עלינו להגן מן השרב והשמש. וכל זה לצאת ידי המצוה כתקונה הא דיעבד יוצא כל שכיון לצאת לבד. [מ"ב (סי' תרכה ס"ק א)]. ולמעשה אף אם לא כוון כלל לצאת ידי חובה בדיעבד יצא. [עי' מ"ב (סי' ס ס"ק י בשם החי"א)].

אכילת ארעי מחוץ לסוכה

מותר לאכול אכילת עראי (עד כביצה לחם) חוץ לסוכה.. ומותר לשתות מים ויין ולאכול פירות ואפי' קבע עליהו חוץ לסוכה, וכן בשר ודגים וכדו' שרי. [שו"ע (סי' תרלט סעי' ב)]. ומי"מ נכון להימנע מלאכול בשר ודגים וגבינה ולשתות יין בקביעות מחוץ לסוכה (והיינו שאוכל או שותה בחבורה או שאוכל שיעור קביעות). [מ"ב (ס"ק טו ויג)]. והמחמיר ע"ע שלא לאכול או לשתות כלל חוץ לסוכה, הרי זה משובח. [שו"ע (שם) ומ"ב (ס"ק יד)].

אכילת מיני דגן

תבשיל העשוי מה' המינים, אם קובע עליו חשיב קבע וחייב בסוכה. [שו"ע (שם)]. וקביעות פירושו שאוכל בחבורה, או שאוכל שיעור חשוב שקובע סעודתו בזה, ולא די שיאכל מעט יותר מכביצה כמו בפת. [מ"ב (ס"ק טו) אליבא דהשו"ע]. וי"א שיותר מכביצה מעט הוי קביעות וחייב בסוכה, (ולענין לברך לישב בסוכה עיין לקמן). [מ"ב (ס"ק טו)].

אכילתם ביותר מכדי אכילת פרס

י"א שאם אוכל פת יותר מכביצה במשך זמן ארוך יותר מכדי אכילת פרס פטור מהסוכה (ולענין שיעור אכילת פרס עי' מש"כ בהלכות יוה"כ). [בכוריי (ס"ק יג) ושיעורי תורה (סי' ג ס"ק יט)]. ואם לא היה בדעתו לאכול כביצה כדא"פ ונמלך לאחר שאכל מקצת לאכול עוד עד שיעור יותר מכביצה בכא"פ, אין אכילה זו נחשבת אכילת קבע, אף שלמעשה אכל בתוך כדא"פ, ואינה חייבת בסוכה. [אלף למטה (סי' תרכה ס"ק פז) ושבט הלוי (ח"א סי' רה)]. וי"א שאסור לאכול כל כזית מתוך הכביצה בתוך כדא"פ. [ראשית בכורים (הובא בשיעורי תורה סי' ג ס"ק יט) והגרשז"א זצ"ל (ספר הסוכה פסקים והערות אות כז)]. ואין לאכול כדי שביעה כששוהה באכילתו יותר מכדא"פ (ואף כשאינו אוכל כל כזית בכדא"פ). [מנח"ש תני' סי' ח]. ויש מחמירים עוד, שלא נאמר שיעור זמן של כא"פ לענין אכילה חוץ לסוכה, ואסור לאכול מחוץ לסוכה אף אם שוהה באכילתו יותר משיעור זה. [הגרש"ק זצ"ל (חכמת שלמה סי' תרלט סעי' ז)].

שתיית משקים

מותר לשתות מים ושאר משקים חוץ לסוכה, והמחמיר ע"ע שלא לשתות חוץ לסוכה אפי' מים, הרי זה משובח. [שו"ע (סי' תרלט סעי' ב)]. ואפי' שותה יין בקבע א"צ סוכה. [רמ"א (סי' תרלט סעי' ב)]. ויש מפקפקים בזה וסוברים שאם שותה יין בקביעות חייב בסוכה, ובפרט בני חבורה שקבעו לשתות יין בודאי הוי קבע גמור. ומי"מ אין לברך לישב בסוכה. [מ"ב (ס"ק יג)].

שינה

ישנים בסוכה כל שבעה, ואין ישנים חוץ לסוכה אפילו שינת עראי. [שו"ע (סי' תרלט סעי' ב)]. מי שנאנס וישן חוץ לסוכה מיד כשיקיץ צריך לילך לסוכה. [מ"ב (ס"ק יא)]. ויש מקומות שנהגו להקל לענין שינה בסוכה. [עי' ברמ"א ומ"ב (שם) בטעם הדבר].

להעיר מי שמתנמנם מחוץ לסוכה

מי שמתנמנם מחוץ לסוכה כגון בבית הכנסת וכדו', אין להקיצו כי אנוס הוא בדבר. [הגרשז"א זצ"ל (ספר הסוכה פסקים והערות אות כז)], או כי באופן זה הוא כעין תדורו שדרך להתנמנם מחוץ לביתו בשאר ימות השנה. [הגר"ק זצ"ל (חוט שני סוכות עמ' רלט)]. ויש מי שמחייב להקיצו. [נב' אש חי (שנה א' פ"ר האזינו אות ב)]. ונראה עיקר כדעה הראשונה.

להוציא אדם ישן מהסוכה

אין להוציא אדם מהסוכה (כגון מפאת חוסר מקום) בעודו ישן. ומי"מ במקום צורך גדול יש להקל (אולם אין לאדם ללכת לישון במקום שידוע שיוציאוהו באמצע שינה). [הגרשז"א זצ"ל (הליכ"ש תפלה מלואים סי' יב ושם בהג' 11)].

ברכת לישב בסוכה

בשעת האכילה

מברכים על הסוכה רק בשעת אכילה (ולענין שתיה עי' לעיל). [שו"ע (סי' תרלט סעי' ח)]. ואפי' אם יושבים בסוכה קודם אכילה שעה, אינם מברכים כי הברכה שמברכים אח"כ על האכילה היא פוטרת הכל. ומי"מ (ע"מ לצאת דעת הסוברים שמברכים אף בלא אכילה) נכון שלא לישב בלי ברכה אלא תיכף יברך על דבר שהוא מחמשת המינים ויאכל ממנו מעט יותר מכביצה ויברך לישב בסוכה. [מ"ב (ס"ק מז)].

אוכל כביצה פת

האוכל כביצה פת מברך לישב בסוכה. [מ"ב (שם ס"ק טו-טז)]. וי"א שאפילו אוכל כביצה פת שלא בתוך שיעור של כדי אכילת פרס יכול לברך לישב בסוכה. [הגר"ק זצ"ל (חוט שני סוכות עמ' רמה) וטעמו כי יש לצרף דעת הסוברים שלא צריכים שיעור כדי אכ"פ לענין מצות ישיבת הסוכה (כני"ט), ודעת הסוברים שמברכים על הישיבה בסוכה אף ללא אכילה].

על חמשת המינים

על כביצה מחמשת המינים אינו מברך (ומי"מ דעת המ"ב שצריך סוכה כני"ל). אלא שלמעשה המנהג לברך, ואעפ"כ רצוי שלא לצאת מיד אחר אכילתו, רק לשבת זמן מה, ויכוון בשעת ברכתו על האכילה ועל הישיבה שאחר זה. [מ"ב (ס"ק טז)].

בסעודת בוקר ובקידוש במקום סעודה

האוכל פת הבאה בכיסנין בשחרית, כמו שנוהגים בכל ימות השנה, אע"פ שאינו אוכל שיעור שדרך בני"א לקבוע עליו סעודה, מי"מ נהגו לברך לישב בסוכה, שהרי הוא קובע סעודתו עליו. וכן האוכל כביצה מחמש המינים בשבת או יו"ט בבוקר כשמקדש ואוכל פת כיסנין (אע"פ שאין דעתו לאכול עתה סעודת פת), יכול לברך. [מ"ב (שם)].

יצא לעסקיו

אם בירך פ"א בשעת אכילה ולא יצא מסוכתו לעשות עסקיו, ואף אם יצא מסוכתו רק שהיה דעתו לחזור מיד, א"צ לברך שנית לישב בסוכה, אפילו אם אוכל סעודה שניה, כיון שמצוה אחת היא. [מ"ב (ס"ק מז)]. ואם יצא לעשות עסקיו או לביהכ"נ להתפלל צריך לברך בשעת אכילה שניה. [מ"ב (שם)].

הולך לסוכת חברו

ההולך באמצע סעודתו לסוכת חברו, י"א שאפי' אם היה בדעתו בשעת ברכה שילך באמצע הסעודה לשם ולשוב אח"כ מיד, צריך לברך שם לישב בסוכה, דהליכה הוי הפסק, וע"כ אם רוצה לאכול בסוכה זו דבר שאסור לאכול חוץ לסוכה צריך לברך שם לישב בסוכה. וי"א שהליכה לא הוי הפסק אם היה בדעתו, וספק ברכות להקל. [מ"ב (סי' תרלט ס"ק קח)]. ויש מי שאומר שאף אם לא היתה דעתו ללכת לסוכת חברו א"צ לברך. וע"כ לכתחלה אין כדיא לצאת באמצע סעודה. [שע"צ (אות צד)]. ועי"מ לצאת כל הדעות נכון לכוון לפטור ישיבתו בסוכה זו ולברך בהמ"ז קודם שיוצא מסוכתו. [אג"מ (או"ח ח"ד סי' כא אות ח)].

גמר סעודתו

מי שגמר סעודתו והולך לסעודת חברו מברך אף אם לא הסיח דעתו מהישיבה הראשונה. [משמעות המ"ב (שם שעה"צ אותיות צא וצד)].

הולך לסוכה בעיר אחרת

י"א שההולך לסוכת חברו בעיר אחרת צריך לברך שנית לישב בסוכה (אף אם כוון ללכת לשם בשעת ברכה), כי הדבר נחשב הפסק. אבל משכונה לשכונה באותה עיר אינו מברך. [הגרשז"א זצ"ל (הליכ"ש סוכות פי"ט הגה' כד והגה' 88)]. וי"א שאינו מברך אף כשנוסע מעיר לעיר. [הגרש"א זצ"ל (קובץ צהר ח"יא עמ' קעה)].

שכח לברך

אם שכח לברך לישב בסוכה עד שהתחיל לאכול יברך אח"כ על מה שרוצה לאכול ואפי' אכל כבר ובירך בהמ"ז יכול לברך שגם הישיבה היא מצוה כי מאכילה ואילך כ"ז שיושב הוי הכל קביעות א' ומי"מ כל שעדיין לא בירך בהמ"ז יברך ויאכל מעט. [מ"ב (שם ס"ק מח)].

פטור מצטער

מצטער פטור מן הסוכה. [שו"ע (סי' תרמ סעי' ד)]. ופטור זה הוא דוקא כשהסוכה עצמה גורמת לו צער ובצאתו ממנה ינצל מהצער. [ב"ח (אות ב), מ"א (ס"ק י), דלא כט"ז (ס"ק ח) הסובר שהמצטער אפי' שלא מחמת הסוכה פטור ממנה]. וכגון שמצטער מפני הגשמים, מפני השרב, או מפני יתושים. ואפי' אין האדם מצטער בכך אלא שהמאכל מתקלקל בכך. [מ"ב (סי' תרלט ס"ק לא)].

בלילה הראשון

דעת השו"ע (סי' תרלט סעי' ג) שאף בלילה הראשון נאמר פטור מצטער. אולם דעת הרמ"א (שם) שמצטער לא נפטר מאכילת כזית פת בלילה הראשון. ועל כן אפילו אם ירדו גשמים עליו לאכול כזית בסוכה. ומן הנכון שיאכל יותר מכביצה לצאת גז דעת הסוברים שלצאת ידי מצות עשה צריך כביצה לחם. [המ"ב (שם ס"ק כב)].

אין מוצתם של אנשים להצטער בדבר זה

מצטער פטור דוקא כשמצטער ע"י דבר שדרך בני"א להצטער בו. ואם הוא מאניני הדעת וכל אניני הדעת מצטערים בזה, פטור. [רמ"א (סי' תרמ סעי' ד) ומ"ב (ס"ק כח). ועי' בשמעתא עמיקתא גליון פ' בדרי בטלה דעתו].

שינה בסוכה כשהאשה דואגת

אם אשה דואגת כשבעלה נמצא בסוכה (לפי הנהוגים להחמיר לישון בסוכה אפילו ללא האשה, עי' ברמ"א ריש סי' תרלט ובמ"ב שם), אם בעלה מצטער מחמת זה, פטור הוא מהסוכה. [הגר"ק זצ"ל (חוט שני סוכות פי"ב ס"ק ד). אולם דעת הגרש"א זצ"ל (חשוקי חמד סוכה כה. עמ' קז) שאין בעלה פטור מלישון בסוכה לפי שאינו מצטער מחמת הסוכה, אך כשהיא מרגישה בצירים דינה כחולה ובעלה פטור מן הסוכה כדין משמשי חולה, ע"כ. ועי' בשמעתא עמיקתא גליון קצ"ו].

יש לו אורחים בסוכתו ורוצה ללכת לישון

מי שיש לו אורחים ורוצה ללכת לישון, ואין בידו להוציאם משם, בכלל מצטער הוא שפטור מן הסוכה, דזה דומה לדין זבובים המצערים אותו שפטור מן הסוכה. [הגרשז"א זצ"ל (ספר הסוכה פסקים והערות אות כט) והגר"ק זצ"ל (חוט שני סוכות פי"ב ס"ק ד). אולם דעת הגרש"א זצ"ל (ומן שמחתנו פי"ג אות א) להחמיר בכה"ג].

ללכת לסוכת חברו

המצטער בסוכתו, ובסוכת חברו לא יהיה לו צער (כגון שאין בסוכתו אור ובסוכת חברו יש), אם הדבר כפוף בטורח גדול אינו חייב ללכת אליו. [רמ"א (סי' תרמ סעי' ד)].

פסקו הגשמים באמצע הלילה

ירדו גשמים בלילה ונכנס לתוך הבית, ופסקו הגשמים, אין מטריחין אותו לחזור לסוכה כל אותו הלילה, עד שיעור משנתו. [שו"ע ורמ"א (סי' תרלט סעי' ז)]. וא"צ להקיצו וגם אין מחויב למסור שנתו לאחרים שיקיצוהו כשיאור היום. [מ"ב (ס"ק מג)].

הולכי דרכים

הולכי דרכים ביום, פטורין מן הסוכה ביום וחייבין בלילה. הולכי דרכים בלילה, פטורין מן הסוכה בלילה וחייבין ביום. הולכי דרכים ביום ובלילה, פטורין מן הסוכה בין ביום ובין בלילה. [שו"ע (סי' תרמ סעי' ח)]. ופטורים מלבנות סוכה וא"צ להמתין מלאכול עד שיגיעו לסוכה, אם לא שזידמן לפנוי סוכה בעת האוכל בלי טורח. [מ"ב (ס"ק מ וס"ק מב). ויעיין ברמ"א שכת' דאף כשהולכי דרכים חייבים אינם חייבים אלא כשיוכלו למצוא סוכה, אבל אם אינם מוצאים סוכה יוכל לילך לדרכו, אף שלא ישוב בה לא יום ולא לילה, כשאר ימות השנה שאינו מניח דרכו משום ביתו].

לצאת לטיול למקום שאין סוכה

י"א שאסור לצאת לטיול למקום שלא תהיה לו סוכה כיון שמכניס עצמו להיות פטור מלאכול בסוכה. [אג"מ (חי"ג סי' צג)]. וי"א דמי שיש לו איהו צורך לצאת לטיול, א"א להחמיר עליו, ומי"מ כשאין צורך אינו ראוי לעשות כן. וכן עיקר. [הגרש"א זצ"ל (אשרי האיש פכ"ו אות לה) והגר"ק זצ"ל (חוט שני סוכות פי"ב ס"ק ט). ועי' בזה בשמעתא עמיקתא גליון רפ"א].

✉ **להצטרפות לרשימת התפוצה ללא עלות ניתן לשלוח בקשה לדוא"ל: amikta@amikta.co.il**

© **שמעתא עמיקתא – יו"ל להצלחת התורם ומשפחתו – לשאלות והערות ניתן להתקשר לפל' 052-767-0503**